

**Традиции и иновации в обучението по
*Латински език и медицинска терминология***

Надежда Амуджиева

Traditions and Innovations in the Teaching of Latin and Medical Terminology

Nadezhda Amudzhieva

Abstract:

Utilizing digital tools in the educational process of Latin and medical terminology ensures the adaptation of this conservative discipline to the needs of the new technological generation of university students. Object of the research is non-standard approaches and practices of applying innovative educational technologies, which enrich the traditional forms of teaching and knowledge acquisition in Latin and medical terminology. Various aspects of their integration in the teaching and learning process are presented: creation of interactive, multimedia, and Internet-related presentations for visualization of anatomical and clinical objects; development of interactive exercises in an Internet-based environment; use of applications for learning and practicing terminology. An unconventional method in the planning of the learning process is the implementation of collaboration with students by changing their role in the learning process and delegating them rights to generate electronic learning resources.

Keywords: Latin and medical terminology, interactive exercises, innovative educational technologies, non-standard approaches and practices

For contacts: Assoc. Prof. Nadezhda Amudzhieva, PhD, Medical University – Varna,
nadezhda.amudzhieva@mu-varna.bg

ВЪВЕДЕНИЕ

Образованието е огледало на динамичните процеси във всички аспекти и сфери на живота. През последните десетилетия драстично се промениха обективните фактори за неговото развитие – инвестиции и образователна политика, материална база, технически и технологични възможности, научни постижения и критерии за качество. Това оказва огромно влияние и върху обществените настроения и ценности, както и върху формирането на новото поколение студенти, което притежава висока дигитална грамотност и се отличава с нов начин на възприемане на информацията, както и с повишена критичност към методите и формите на обучение. Целта на дигиталната трансформация е да се адаптира образователната система към дигиталното поколение чрез ефективно използване на ИКТ базирани иновативни образователни технологии [1]. Пандемичната ситуация във връзка с COVID-19 изигра ролята на катализатор на дигиталните промени в образованието. Днес дигиталната трансформация обхваща всички степени на обучението – от предучилищната до академичната. Тя е факт и в една от най-консервативните дисциплини – *Латински език и медицинска терминология*, изучавана във всички медицински университети.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Обект на настоящия опус е проследяването на процеса на дигиталната трансформация на дисциплината *Латински език и медицинска терминология*. Във връзка с това споделяме нестандартни подходи и резултатни практики при прилагането на иновационни технологии в обучението на студентите първокурсници от специалностите *Медицина* и *Дентална медицина* в МУ–Варна. **Целта** е анализиране на симбиозата между дигиталния инструментариум и традиционните форми на обучение като средство за приспособяване на дисциплината към потребностите на новото технологично поколение студенти.

1. Задача на обучението по *Латински език и медицинска терминология*

Изучаването на специализирана медицинска терминология е насочено към формиране на висока степен на **терминологична компетентност** за академични и практически цели. Тя се изразява в активно овладяване на основните единици от терминологичния апарат на трите подвида терминология (*анатомична, клинична и фармацевтична*) в лингвистичен и понятийно-семантичен аспект.

Предпоставки за резултатното обучение по *Латински език и медицинска терминология* са предизвикването на интерес у аудиторията, задържането на вниманието ѝ и мотивирането на студентите за активно участие в учебния процес. За тяхното постигане от особена важност е обогатяването на традиционните и изпитани методи на обучение с иновационни образователни технологии.

През последните десет години дигитализацията постепенно обхваща трите основни компонента на образователния процес по дисциплината – преподаване, подготовка и упражняване; проверка на знанията (тестиране).

2. Дигитална трансформация в тестирането

Споменаваме най-напред този компонент, тъй като в хронологично отношение първият етап на дигитализацията в обучението по *Латински език и медицинска терминология* беше въвеждането на изпити в електронен формат чрез внедрената през 2015 г. електронна платформа *Blackboard*. В резултат от това възникнаха възможността и нуждата от разработване на онлайн базирани упражнения за трениране на умения, необходими за този формат на теста.

3. Дигитална трансформация в преподаването

При преподаването на специализираната медицинска терминология се сблъскваме с един специфичен проблем – липсата на базови познания у студентите за терминологичните обекти – особено анатомични и клинични. Едновременно с нуждата от тяхното попълване използването на добре премерена специализирана информация интригува аудиторията и инициира евристичен подход у обучаемите [2]. Традиционните средства за разкриването на значението и съдържанието на термините са лингвистични – *превод, дефиниция, обяснения, използване на вътрешно семантични отношения* – синонимия, антонимия, омонимия и др. Съвременните младежи се отличават с 30% по-висока скорост на възприемане на визуалната и акустична информация в сравнение с връстниците си преди 20 години.” [3]. При явната тенденция към промяна от езиково към визуално възприятие, изразена особено силно при студентите през последното десетилетие, връзката между обекта и термина задължително трябва да се създаде чрез екстралингвистична информация, каквато е визуализацията.

Илюстрирането на медицинската терминология не само показва съдържанието на обекта, а се превръща и във **визуален стимул** за редица психически процеси и явления, като по този начин оптимизира резултатите от обучението. [4].

Фиг. 1. Функция на илюстрирането

Самото онагледяване претърпя еволюция с използването на дигиталния инструментариум – от книжни илюстрации, листовки и ксерокопия до **интерактивна, мултимедийна, интернет свързана презентация**. Тя позволява двуизмерната информация, поднесена в традиционните учебни пособия, да се превърне в **мултисетивна стимулация**, подпомагаща поднасянето, усвояването и употребата на учебния материал [5]. Вмъкването на изображения, аудио и видео записи, препратки чрез хиперлинкове и др. не просто илюстрира термините, а ги показва в цветове и форми, кара ги да оживеят и зазвучат, разказва техните истории. Особено подходящи за онагледяване са клинични термини, провокиращи образни, звукови или осезателни представи. Фиг. 2 показва патологично явление и обект от действителността, на базата на чието сходство възниква метафората в терминологичното название *cataracta*, а фиг. 3 представя как интерактивната презентация дава възможност да се чуе звуковият аналог на термина *aegophonia*.

Фиг. 2. Термин с образна метафора

Фиг. 3. Термин със звукова метафора

4. Дигитална трансформация в подготовката и упражняването

В процеса на учене и упражняване доста дълго време се разчиташе основно на конвенционалните пособия – учебна тетрадка и учебник. В тетрадката са включени два типа упражнения: 1) за **синхронно учене** – предвидени за съвместна работа с преподавател по време на семинарните занятия и 2) за **асинхронно дистанционно изпълнение** със синхронна присъствена проверка, поради липсата на посочени отговори. Плод на дигиталната трансформация в изготвянето на

обучителни ресурси е **концепцията за интерактивни упражнения за напълно автономно учене**. Тя включва работа в две направления: 1) разработване на интерактивни упражнения за напълно автономно учене и 2) създаване на учебна интерактивна лаборатория.

а) Разработване на интерактивни упражнения за напълно автономно учене в Интернет базирана среда

Интерактивните упражнения са най-новият похват за интегриране на иновационните технологии в обучението по *Латински език и медицинска терминология*. Научните и практически принципи за тяхното създаване, както и основните типове упражнения бяха изготвени от нас през 2018 г. [6], но поради редица причини приложението им стана факт едва в началото на 2024 г. За генерирането им е използвана онлайн базирана платформа. След проучването на инструментите и възможностите на широк кръг приложения за създаване на учебни материали като *Hot potatoes, Articulate, Vyond, HSP, Quizizz, Quizlet, Anki* и др. се спряхме на **LearningApps**. Платформата е безплатна, няма нужда от инсталиране, заложен е и български език. Работата в нея е лесна и интуитивна, а интерфейсът предлага огромно разнообразие. Упражненията се експортират в учебната платформа – *Blackboard*, която предоставя на студентите лесен достъп и гъвкави условия за изпълнението им с избор на време, място и устройство. Разделени са в седем групи според знанията и уменията, които тренират в определен терминологичен или тематичен дял: 1) Правопис; 2) Падежни и речникови форми; 3) Словоред; 4) Анатомични термини; 5) Клинични термини; 6) Терминоелементи; 7) Терминообразуване. Интерактивните упражнения са факултативни и дават възможност за избор на определена граматическа или словообразователна материя според учебните нужди на всеки студент. Дигиталното упражняване активира рефлекс към формата на електронния тест. На фиг. 4 и 5 могат да се видят примери за два от тези типове:

Фиг. 3 Значение и правопис на терминоелементите

Фиг. 4 Произход на термините

б) Създаване на Учебна интерактивна лаборатория

Специално внимание обръщаме на една иновативна и нестандартна идея за колаборация с първокурсниците в разработването на дигитални обучителни материали, която нарекохме **Учебна интерактивна лаборатория**. След като студентите се запознаха с инкорпорираните в учебната платформа интерактивни упражнения, създадохме условия и им предоставихме права за генериране на

подобни електронни ресурси. Методическият замисъл на този експеримент цели да смени перспективата на обучаемите от поколението Z по отношение на работата с терминологичния материал, както и да използва креативността и технологичния им опит за мултиплициране на творческите идеи. Новият ракурс дава възможност за по-дълбокото проникване в материята и за ефективното ѝ упражняване чрез самото създаване на интерактивни упражнения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Синергията на утвърдилите се традиции и навлизащите иновации са *conditio sine qua non* (лат. – условие, без което не може) за оптимизирането на обучението по *Латински език и медицинска терминология*. Във връзка с това могат да се направят следните изводи:

- ◆ Използването на иновационни технологии допълва конвенционалната концепция за преподаване, учене и изпитване с интригуващи студентите методи и инструменти. Това засилва техния интерес, удовлетвореност и мотивация за работа и повишава ефективността на учебния процес.

- ◆ Внасянето на премерена специализирана информация, илюстрирана чрез дигитални похвати, не само подпомага изучаването на медицинската терминология, но и разширява медицинската култура на обучаемите.

- ◆ Използването на онлайн базирани упражнения за автономно учене дава възможност на студентите да излязат от аналоговия вариант за подготовка и сами да избират начините за усвояване на учебния материал.

- ◆ Експериментът *Учебна интерактивна лаборатория* издига ролята на обучаемите в образователния процес на качествено ново ниво, като им делегира права и им гласува отговорност за създаването на обучителни ресурси. Неговата методическа целесъобразност предстои да се доказва в пълния си обхват, но са налице по-високите им изпитни резултати и огромният ентузиазъм, с който първокурсниците създадоха сами десетки онлайн упражнения.

- ◆ Използването на иновационни образователни технологии води до повишаване на терминологичната компетентност на студентите от медицинските специалности и значително увеличава популярността на дисциплината сред тях.

ЛИТЕРАТУРА

1. Смрикаров, А., Белоев Х. и кол. Наръчник по иновационни образователни технологии. Трето преработено и допълнено издание. Русе. 2018.

2. Икономова, И., Специализирани знания и преподаване на чужд език за специални цели // Юбилеен сборник. МУ– Пловдив, 2011, с. 63–70

3. Златева, П. 2008. Видеоматериали в съвременното обучение по чужд език. // Мениджмънт и предприемачество: Пета научна конференция. ТУ – София, филиал Пловдив. Пловдив, с. 210

4. Амуджиева, Н. Обучението по латински език и медицинска терминология в дигитална среда – резултатни практики в кризисна ситуация. В: *Една година образование в дигитална среда – споделяне на добрите практики в чуждоезиковото обучение и спорта*. Варна. 2021. стр. 75-82

5. Стефанова. П. Използване на иновационните образователни технологии в обучението по музика. В: Сп. „Стратегии на образователната и научната политика“, кн. 4s/2023, година XXXI. стр. 174